

KOPIARK

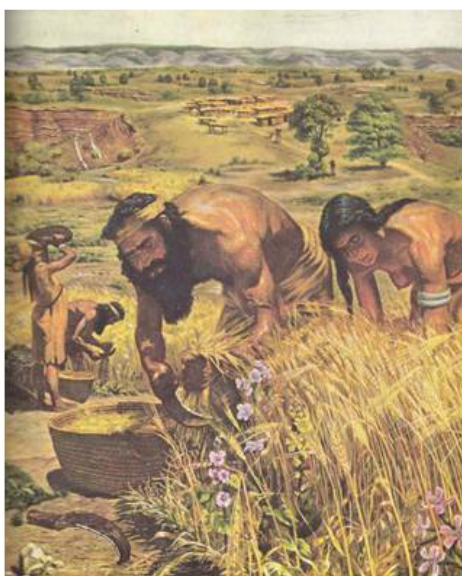
NÆRORIENTENS FLODRIGER

Landbrugsrevolutionen

- **Udvikling** – en selvfølge? Zaan-folket i Kalahari (sydlige Afrika): 10.000 år uden teknologisk udvikling
 – 400 generationer med samme levemåde. Aborigines i Australien: 30.000 år uden teknologisk udvikling.

- **Tidligste mennesker:** jæger-samlere (Jægerstenalder) – ikke bofaste – vandrende familier/slægtsgrupper

- **Landbrugsrevolution** – ca. 11.000 f.Kr. (Bondestenalder) – De første flodkulturer, "Den frugtbare halvmåne" (Levanten, Mesopotamien, Nildalen), Nærorienten.

"Kultur" – *cultus*: jordbrug/landbrug

Største teknologiske revolution før den industrielle revolution for ca. 200-250 år siden:

- mere bofaste: primitivt landbrug, husdyr, huse
- forøgelse af fødemængden, overskud
- befolkningstilvækst / øget befolkning

- **Urbanisering** (*urbs*, by): bydannelse – landsbyer til større byer. Feks. Jericho ca. 7000 f.Kr. Bykultur – "civilisation" (*cives*: by, bystat, borger)

- **Specialisering** / arbejdsdeling: bykultur – fødevareroverskud – mad til andre end bønder. Opdeling i nye erhvervsgrupper:

- bønder
- håndværkere / handelsfolk
- administration: beskyttere (krigere), ledere
- bykonger, gudsdyrkelse (præster)

Behov for skatter – behov for registrering – skrift (historisk tid)

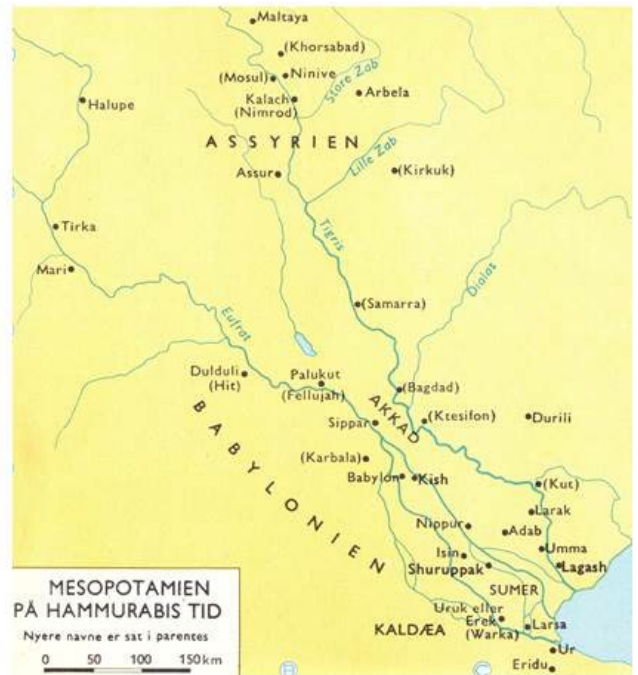
- **Bystater** – større rigsdannelser

— Den frugtbare halvmåne

Mesopotamien

- "Landet mellem de to floder" - Eufrat og Tigris (i dag Irak)
- Landbrug vha. **overrisling** - kanaler, diger: Central planlægning og organisation
- **Bystater** - fra ca. 4000 f.Kr. bykerne (bymur), opland med landbrug
 - bønder; håndværkere, handelsfolk, krigere, præster
 - højt udviklede bykulturer - litteratur, religion, håndværk, kunst
- Bystyre: **konger** og præster - lovgivning
- **Templet:**
 - gudsdyrkelse - tempeltårn (ziggurat) - Babelstårnet
 - vigtig administrativ og økonomisk institution -
 - tempeløkonomi - depot, forråd
 - arkiv
- **Skrift** - udvikling fra billedskrift (piktogrammer) til kileskrift
- **Talsystem** - mål og vægt - 6-talssystem: 12 timer, 360 grader. Interesse for astronomi og astrologi
- Indbyrdes **krige** mellem bystaterne - stridsvogne (hjulet)
- Mesopotamien historie er fra 2300-tallet f.Kr. præget af en lang række folkeslag og bystater, der på skift gør sig til herre i regionen.

Overblik over Mesopotamiens historie

SUMERERNE

Ca. 3200-2800 f.Kr.: sumererne bosætter sig i Mesopotamien

2800-2350 f.Kr.:

De sumeriske bystater organiseres i småriger, der fører indbyrdes krig (bl.a. Ur, Uruk, Lagash, Kish, Nippur)
bureaukratisering, centralisering, tempelinstitutioner med godser, embedsmænd, konger
skrivekunst, kileskrift, tempeltårne - ziggurater

Folkevandringer - semitiske folkeslag bosætter sig i Akkad (akkaderne)

2350-2230 f.Kr.:

Sargon og Naram-Sin af Akkad skaber det første storrige (Mesopotamien og dele af Syrien, Lilleasien og Elam)

Mellemperiode:

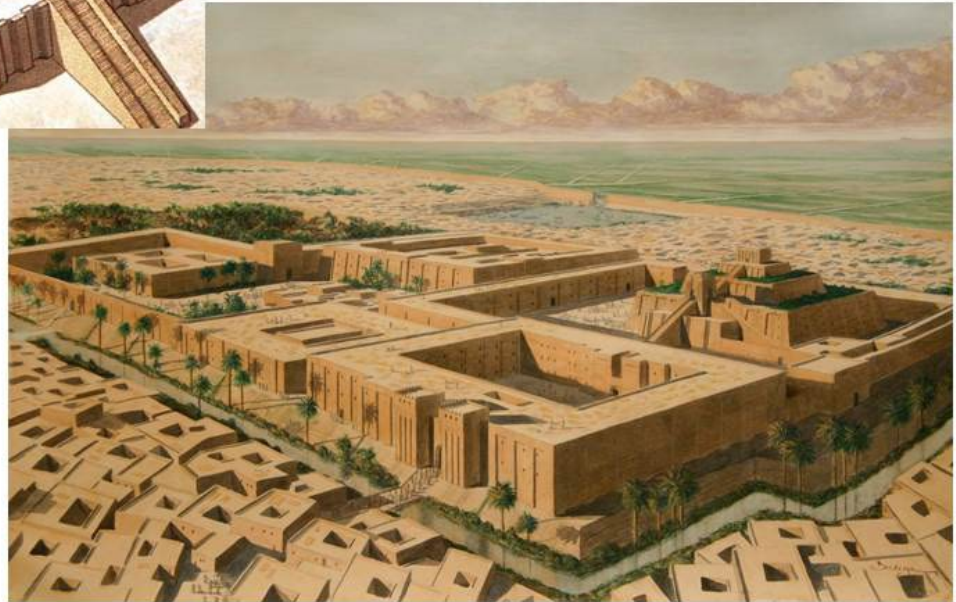
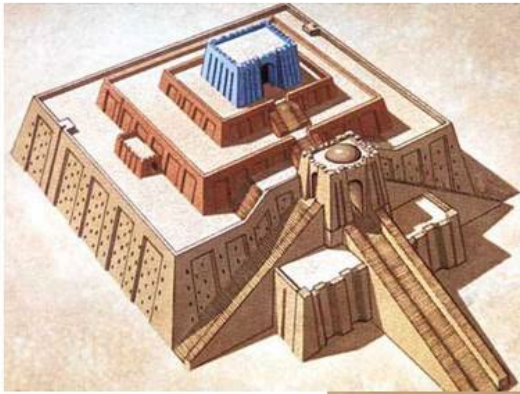
2050-1800 f.Kr.:

Sumererne får en ny storhedstid under herskerne i Ur, Lagash, Isin og Larsa

Folkevandringer omkr. 2000 f.Kr. - amoritterne (et vestsemitisk/syrisk nomadefolk) invaderer Mesopotamien

Byen Ur

DET OLDBABYLONISKE RIGE

1728-1112 f.kr.:

- Hammurabi (1728-1686) amorittisk fyrste af byen Babylon skaber et stort rige i hele Mesopotamien
- **Hammurabis lov**
- 1531 Babylon plyndres af hititterne - herefter mister byen magt. Forskellige dynastier hersker og til sidst underlægges Babylon Assyrien

Folkevandringer - jøderne (David, Salomon, Israel, Juda), filistrene, fönikerne

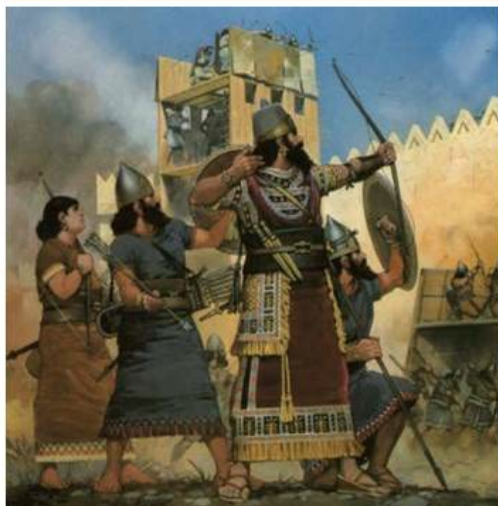

DET ASSYRISKE RIGE

- Assyrerne indvandrer i det nordlige Mesopotamien omkr. 2500 f.Kr. Vokser sig efterhånden stærkere
- Tiglatpilesar I (1112-1074) skaber et assyrisk imperium med hovedstæderne Assur og Ninive

883-612 f.kr.:

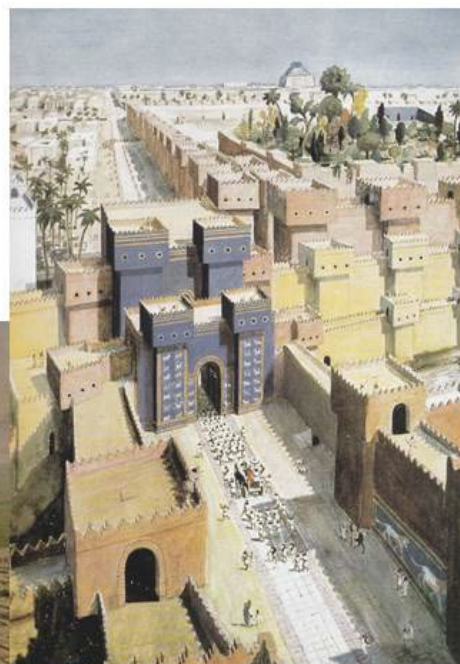
- Det nyassyriske rige: Assyrerne bliver herre over hele Mesopotamien, Syrien, Palæstina og Ægypten fra 671 f.kr.
- Mederne og babylonierne gør oprør og plyndrer sammen de assyriske byer 614-612 f.Kr.

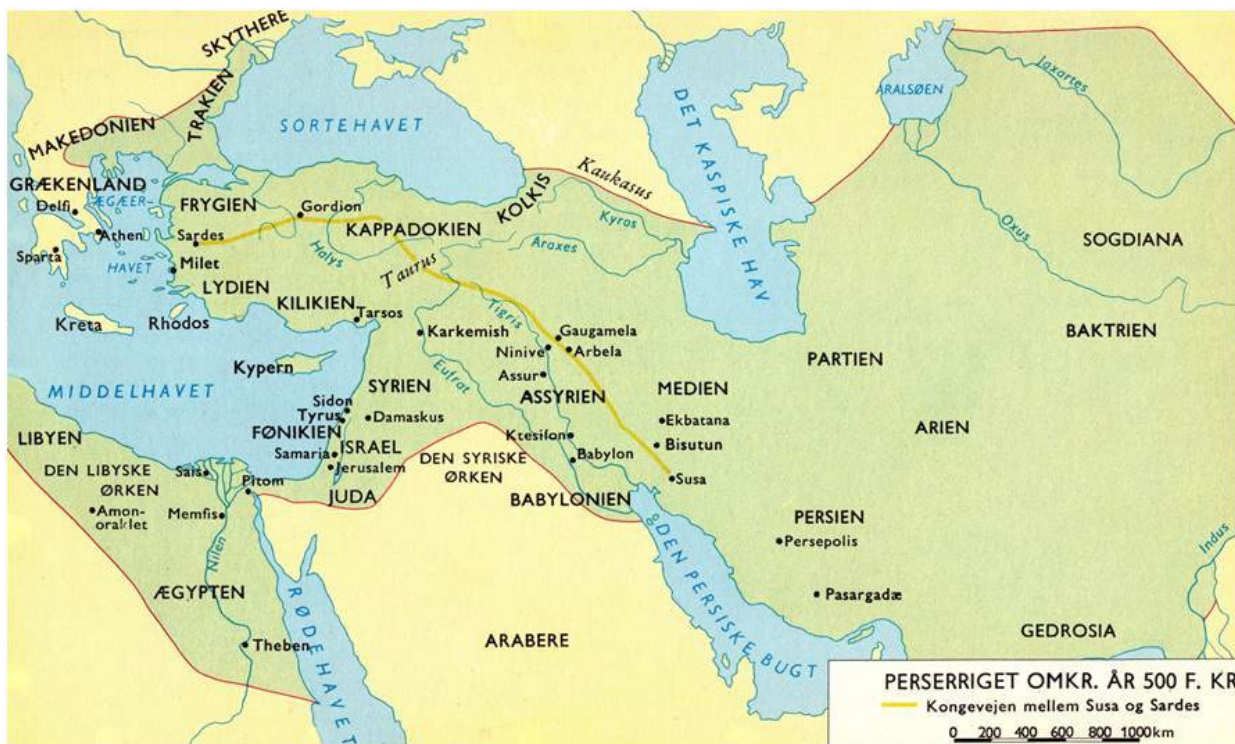
DET NYBABYLONISKE RIGE

614-539 f.Kr.:

- Babyloniernes behersker Mesopotamien og Palæstina. Mederne behersker Iran
- 587 f.Kr. Babylonerkongen, Nebukadnezar II, plyndrer Jerusalem og tager jødernes ledere til fange
- 550 f.kr. Perseren Kyros tager magten i Medien
- 539 f.Kr. perserne erobrer Babylon

PERSERRIGET

- 539-331 f.Kr. Perserne behersker Mesopotamien, Iran, Lilleasien og Ægypten
- 334-324 f.Kr. Makedoneren Alexander d. Store erobrer hele Perseriget

Ægypten

Nilen – "Ægypten er Nilens gave"

- "Det sorte land" / "Landet" / "De to lande" (Øvre- og Nedre Ægypten) - "folket" / menneske (*remetch*) = ægypter. Landet = kosmos. Ægypten er verdens centrum = *maat* (orden, civilisation)

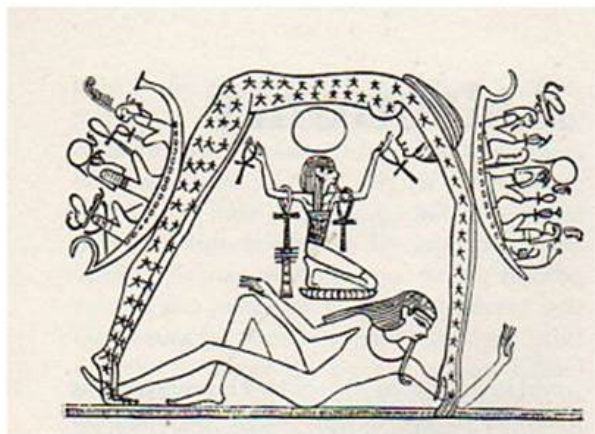
- "Det røde land" – ørkenlandet udenfor Ægypten = kaos/uorden (*isfet*) - "de, der er på sandet", sandboernes land", "negerlandet" (*irset, medja*), "åndernes land" (fjernt/ukendt), "de 9 buer" (9 fjendtlige folk)

- Landbruget – Nilens oversvømmelser
- Nilen binder sammen, transport og kommunikation

Religionen

- Solen, Nilen, funktionsguder, polyteisme – f.eks. Amon, Osiris, Isis, Re (Ra)
- Den daglige tempelkult – verdens (kosmos') opretholdelse, naturens og samfundets balance
- Dødekult – dødetro: legemet fortsat "sjælens" (ka'ens) bolig efter døden – sikring af legemet vha. balsamering. Gravanlæg og dødekult sikrer godt efterliv, den vestlige bred, Dødebogen
- Fejlslaget forsøg på religiøs reformation under Amenhotep d.4 (Akhenaton)

Overblik over Ægyptens historie

Prædynamisk tid

Ca. 5000 f.Kr.: landbrugssamfund, Nilens oversvømmelser (geografiske omgivelser, ørken hav, flod, delta), gode forhold, bysamfund

Tidlig dynastisk tid (1.-2. dyn.)

Ca. 3100-2630: Rigsdannelse – Ø, N. Ægypten

DET GAMLE RIGE (3-6 dyn.)

Ca. 2630-2125 f.Kr.:

- rigssamling – ØN-Ægypten – hovedstad Sakkara, Memfis, Faraos (det store hus)
- bureaukratisering, centralisering, statsgodser, tempelinstitutioner, embedsmænd (provinser, præsteskab)
- skrivekunst, hieroglyffer, papyrus, Rosettastenen
- 4. dynasti: de store pyramider i Giza (Snofru, Keops, Kefren, Menkaure)
- Indre splid, kongemagt i forfald

1. mellempæriode (7- (11) dyn.)

DET MELLEMLIGE RIGE (11-12. dyn)

Ca. 2000-1800 f.Kr.:

- Theben, Luxor, Karnak, Ammon, Kongernes dal
- Erobring af Nubien
- Ekspeditioner til Punt
- Invasioner; Hyksos – hesten, stridsvognen

2. mellempisode (13-17. dyn)

DET NYE RIGE (18.-20. dyn.)

1550-1100 f.Kr.:

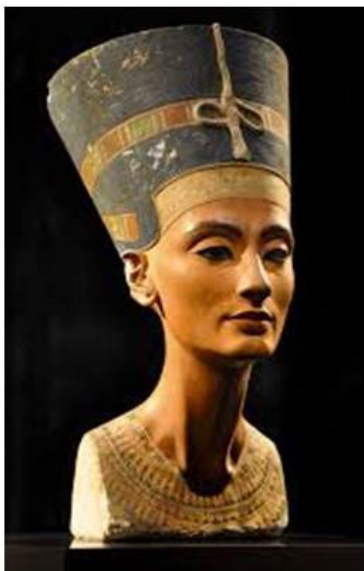
- stormagt: Nubien til Syrien (hittitterne)
- store regenter: Hatshepsut, Tutmosis 3.
- Amenhotep 4 (Akhenaton), Amarna-tiden 1353-1334 f.Kr.
- Tutankamon
- Ramses 1-11 – diplomatiske kontakter

3. mellempisode (21-24. dyn.)

SENTIDEN/SENDYNASTISK TID (25-31 dyn.)

Ca. 750-332 f.Kr.:

- Smårigter, libyere, nubiere
- fremmed herredømme – fra 525 f.Kr. perserne
- 332 f.Kr. Alexander – Ptolemæerne
- Sidste ptolæmiske hersker: Kleopatra
- 31 f. Kr. Romerne erobrer Ægypten

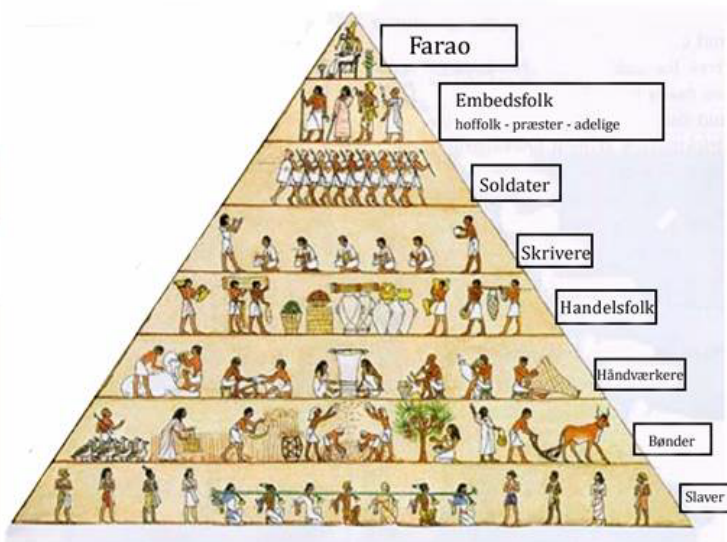
Det ægyptiske samfund

- Landbrugssamfund
- Bykulturer
- samfundsstruktur – hierarkisk:

Farao - modtager skatter og tribut – bruger dette opretholdelse af den politiske struktur

- **Præstestand** – templerne er store jordejere – afholder de nødvendige ritualer, fester, dødekult, gravanlæg
- **Hoffet** – den kongelige familie, harem, rådgivere, højtstående slægter, hærledere/godsejere
- **Embedsmænd** – skrivekunst. Social mobilitet via skrivekunst
- **Håndværkere** – bygningsarbejdere. F.eks. ansat til opførelsen og udsmykningen af faraonernes grave
- **Småbønder** – selvejere – skat i form af naturalier – statsstyrede forrådskamre – redistribution – social forsyning, offentlige arbejder. *Daglejere*: lønnet af storgodserne for arbejde / hoveri. *Krigere*: aflønnet med land

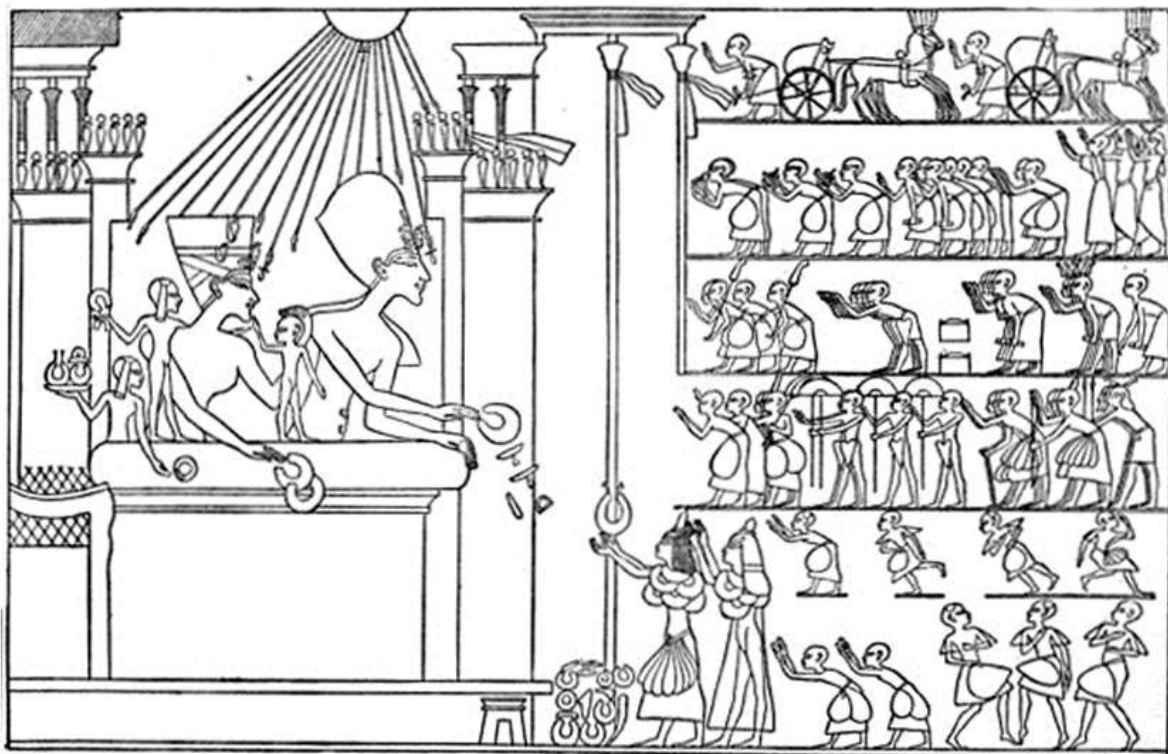
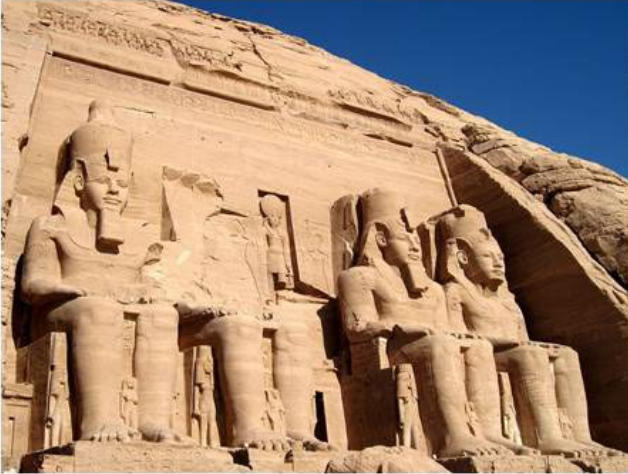

Farao

Farao ("det store hus"). Indsat af guderne - rolle som mellemed mellem guder og mennesker.

- Opfattes også selv som guddommelig - benævnes f.eks. som Osiris' søn, Horus. = Guddommeligt kongedømme, absolut magt - støttet af præsterne.
- opretholder *maat*

Teokrati (= "gudsstyre". Styreform, hvor magten ligger hos religiøse eksperter eller repræsentanter for det guddommelige/Gud/guder).

Opsamling – Nærorienten (Ægypten / Mesopotamien)

Herskeridealer:

- Gudernes støtte og vejledning – gudernes yndling og budbringer, repræsentant for guderne (Mesopotamien), guddommeligt væsen på jord (Ægypten) – **Teokrati**
- Sikrer samfundets orden (ro, sikkerhed, retfærdighed), naturens balance, velfærd, rigdom
- krigerdyder - evne til at forsvare og udvide territoriet, besejre og dræbe fjender
- Enevældig magt

Samfundsstruktur

- hierarkisk

